

Παναγιώτης Ελ Γκεντί

Υποψήφιος Διδάκτωρ

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τμήμα Φιλολογίας

Περίληψη

Συμβολή στην ιστορία του συριανού εντύπου και στη διαμόρφωση του λογοτεχνικού πεδίου στην Ερμούπολη κατά τον 19ο αι.

Η Ερμούπολη έχει αποτελέσει αντικείμενο μελετών, ιδίως από τη δεκαετία του 1980, οπότε και η ελληνική επιστημονική κοινότητα ξεκινά μια προσπάθεια καταγραφής και ταξινόμησης των εκεί αρχείων και βιβλιοθηκών. Παρά το γεγονός ότι διαθέτουμε πλήθος εργασιών για την οικονομική και κοινωνική ιστορία του δεύτερου, μετά την Αθήνα, οικονομικού και πνευματικού κέντρου του ελληνικού κράτους κατά τον 19ο αι., δεν υπάρχει κάποια μελέτη, η οποία να εξετάζει αφ' ενός το σύνολο της πνευματικής παραγωγής και αφ' ετέρου, ειδικότερα, τη λογοτεχνία που παράγεται και διακινείται στην Ερμούπολη.

Η διατριβή επιχειρεί να καλύψει το παραπάνω επιστημονικό κενό, δίνοντας έμφαση τόσο στις υλικές διαστάσεις της πνευματικής παραγωγής όσο και στις εμπράγματα συνιστώσες της παραγόμενης στην Ερμούπολη λογοτεχνίας, μέσα από ένα ιστορικό πρίσμα.

Ειδικότερα, η διατριβή χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο καταγράφονται και ταξινομούνται όλα τα έντυπα που έχουν τυπωθεί στην Ερμούπολη κατά τον 19ο αι., εξετάζονται οι υλικοί συντελεστές της έντυπης παραγωγής, δηλαδή τα τυπογραφεία, αλλά και τα έντυπα στην υλικότητά τους. Πέρα από την παραγωγή, εξετάζεται και η διακίνηση των εντύπων, μέσω του συστήματος των συνδρομητών και της βιβλιοπωρίας, προκειμένου να αναδειχθούν τα αναγνωστικά μεγέθη στις πραγματικές τους, κατά το δυνατόν, διαστάσεις. Ο Τύπος της εποχής εξετάζεται σε συνάρτηση με τα τυπογραφεία, προκειμένου να διαφανούν οι παράλληλες εκδοτικές δραστηριότητες και η συμβολή στο κοινωνικό πεδίο. Στο δεύτερο μέρος της διατριβής το κέντρο βάρους μετατοπίζεται ειδικά στη λογοτεχνία. Από την συνολική καταγραφή της βιβλιοπαραγωγής που επιχειρείται στο πρώτο μέρος, πλέον το λογοτεχνικό εν γένει υλικό και έντυπο απομονώνεται, ταξινομείται και αναλύεται στα επιμέρους είδη του, προκειμένου να συσχετιστεί τόσο με τα τυπογραφεία που το παράγουν όσο και με τα πραγματικά μεγέθη της παραγωγής μέσω των τραβηγμάτων και των τιμών τους. Η διακίνηση του λογοτεχνικού βιβλίου εξετάζεται και εδώ μέσω των συνδρομητών και των βιβλιοπωλείων με απώτατο στόχο τον εντοπισμό του αναγνωστικού κοινού. Πέρα από το βιβλίο, υπάρχει μέριμνα για την ανάδειξη του εν πολλοίς σκιώδους χώρου του εφήμερου, μέσω της εξέτασης αφ' ενός του

περιοδικού λογοτεχνικού Τύπου και αφ' ετέρου της παρουσίας της λογοτεχνίας και του λόγου περί αυτής στο σύνολο του Τύπου.

Σκοπός της διατριβής είναι η ανασύσταση του εν γένει πνευματικού και ιδίως λογοτεχνικού πεδίου της Ερμούπολης κατά τον μακρό 19ο αι., η διερεύνηση των υλικών προϋποθέσεων παραγωγής και διακίνησης των εντύπων και η διεύρυνση της προβληματικής αναφορικά με το αναγνωστικό κοινό. Εκμεταλλευόμενη εργαλεία από το πεδίο της ιστορίας του βιβλίου, η διατριβή επιχειρεί να συμβάλει στη συζήτηση για τη λογοτεχνία και την εμπράγματη ιστορία της στα όρια του ελληνικού κράτους μέσω της εστίασης στη μικρή κλίμακα, δηλαδή έναν οριοθετημένο γεωγραφικά χώρο, με μεγάλη όμως σημασία για την έρευνα της πνευματικής ζωής του νέου ελλητισμού.

Panagiotis El Gedi

Ph.D. Candidate

National and Capodistrian University of Athens

Department of Philology

Abstract

Contribution to the history of the Syros' press and the formation of the literary field in Ermoupolis during the 19th century

Ermoupolis has been privileged as a case study, especially since the 1980s, when the Greek academic community turned its attention into recording and classifying its archives and libraries. Despite the fact that we have a lot of studies on the economic and social history of the most important, next to Athens, economic and intellectual center of the Greek state during the 19th century, there is no study that examines, on the one hand, Ermoupolis' intellectual production in its entirety, and, on the other hand, in particular, the literature which is produced and circulated in Ermoupolis.

This thesis attempts to fill the above scholarly gap, emphasizing on both the material dimensions of the intellectual production and the actual components of literature produced in Ermoupolis, through a historical perspective.

In particular, the thesis is divided into two parts. In the first part, all the publications that have been printed in Ermoupolis during the 19th century are recorded and classified; the printing houses and the material factors of the printed production are examined, as well as the publications in their materiality. Additionally, the distribution of the printed material is examined through both the subscribers' system and the book trade, so that the reading sizes are revealed in their real dimensions. The press of the 19th century is examined in relation to the printing houses, so that the parallel publishing activities and their contribution to the social field are highlighted.

The second part of the thesis focuses specifically in literature. After the research of the total record of the book production, which is attempted in the first part of the thesis, in the second part the literary material is classified and analyzed in its individual genres, in order to be related both to the printing houses that produce it and to the actual sizes of production through tirage and their prices. The distribution of the literary book is examined in this part as well through the subscribers and the bookstores, the ultimate goal being the location of the reading public. In addition to the book production, there is a concern for highlighting the somehow shady space of the ephemeral, through the examination on the one hand of the literary press and on the other hand of the presence of literature and the discourse about it as it appears in the press as a whole.

The aim of the thesis is to reconstruct the intellectual and especially the literary field of Ermoupolis during the long 19th century, to investigate the material conditions of production and distribution of printed books and to broaden the scope of examining the profile of the reading public. Using the conceptual framework of the field of book history, the thesis attempts to contribute to the discussion of literature and its material history in Greece through a small-scale focus, i.e. a geographically delimited space, with great importance for the research of the intellectual life of modern Hellenism.